

Ændringsforslag nr. 4
forkastedes, idet 53 stemte for, 82 imod.

§§ 4-9
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 5
forkastedes, idet 43 stemte for, 92 imod.

§§ 10-13, ændringsforslag nr. 6, § 14, således ændret, og § 15
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Forslaget gik herefter til fornyet behandling i udvalget.

Formanden:

Jeg skal her udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 13.00.

Mødet hævet kl. 11.46

Mødet genoptaget kl. 13.00

Den næste sag på dagsordenen var:

8) Anden behandling af:

Forslag til lov om udlægning af åndssvageforsorgen og den øvrige særforsorg m. v.

(Lovforslag nr. L 189. Fremsat 31/1 78. Første behandling 16/2 78. Betænkning 19/5 78).

Der var stillet 7 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Sammen med denne sag foretoges den under punkt 9 på dagsordenen opførte sag, nemlig:

9) Anden behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om social bistand med flere love. (Særforsorgens udlægning m. v.).

(Lovforslag nr. L 190. Fremsat 31/1 78. Første behandling 16/2 78. Betænkning 19/5 78).

Der var stillet 25 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagenes paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagenes overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Forhandling

Taanquist (S):

Ændringsforslag nr. 1 til loven om udlægning af særforsorgen drejer sig, ligesom diskussionen i øvrigt har gjort det under udvalgsbehandlingen, om, hvorvidt man skulle udlægge hele særforsorgen eller kun dele deraf. Der har været talt om kun at udlægge åndssvageforsorgen og lade den såkaldte lille særforsorg blive i statsregie; det er det, ændringsforslaget her går ud på. Man har også talt om at udlægge hele særforsorgen med undtagelse af nogle ganske få af de mindste områder.

Vi har i socialdemokratiet hele tiden ment, at det var rigtigt at udlægge hele særforsorgen i overensstemmelse med socialministerens forslag. Vi mener som grundregel, at de handicappedes problemer ligesom andre sociale problemer løses bedst, når de løses så tæt på klienten som muligt. Det står klart for os efter udvalgsbehandlingen, at det dårligste, man kunne gøre, var kun at udlægge en del af særforsorgen, altså åndssvageforsorgen. Det er en kendsgerning, at mange handicappede har mere end ét handicap; vi ville så opleve, at i visse tilfælde hører den handicappede under den statslige forsorg, og i andre tilfælde hører den samme klient under den kommunale eller amtskommunale forsorg. Jeg synes alene den oplysning, at der er flere blinde under åndssvageforsorg end under blindeforsorg, siger noget om, hvor umuligt det ville være at afgøre, om en sådan klient så ville høre ind under den amtskommunale åndssvageforsorg eller den statslige blindeforsorg. Så er der da næsten mere kon-

[Taanquist]

sekvens i fremskridtspartiets holdning: slet ikke at udlægge nogen del af særfor sorgen, men det kan vi altså heller ikke gå med på.

Jeg vil gerne understrege, at når vi går ind for udlægning af særfor sorgen, er det, fordi vi faktisk, på trods af hvad der ofte bliver sagt, har gode erfaringer med den udlægning, der fandt sted i forbindelse med bistan dsloven. Vi har fået et langt bedre pædagogisk indhold i vore ungdomshjem og skolehjem, vi har fået langt bedre tilbud inden for mødre- og svangrehjem, ikke flere tilbud, men bedre tilbud. Vi har som følge af lægekonsulenternes tilknytning til socialforvaltningerne fået nogle mennesker ud af revalideringssystemet, der aldrig burde have været derinde, fordi de faktisk var urevaliderbare. Det er i øvrigt et forhold, der har ført til helt forkerte konklusioner om revalideringssystemet efter bistan dsloven. Endelig har vi set, at allerede et år efter, at amtskommunerne har overtaget statshospitalet, har de påbegyndt en væsentlig forbedring af dem. Vi kunne også se på undervisningscentrene for de svært handicappede, der fungerer helt fortrinligt i kommunal og amtskommunal regie.

Jeg må derfor anbefale, at man stemmer imod de forslag, der helt eller delvis handler om at beholde særfor sorgen i statsregie.

Jeg er stort set ikke uenig med dem, der stiller forslag om, at et barn med et vidtgående fysisk eller psykisk handicap ikke skal betale for ophold i daginstitution. Vi kan dog hverken tiltræde ændringsforslag nr. 11 eller nr. 14, der drejer sig herom. Nr. 11 kan vi ikke tiltræde, fordi af to børn, der var bragt i samme institution af samme grund, kunne den ene så komme til at betale, hvor den anden ikke skulle. Efter ændringsforslag nr. 14 ville nogle børnehaver eller daginstitutioner pr. definition være gratis og andre ikke. Det kunne få en uheldig indflydelse, når forældrene skulle vælge, hvilken daginstitution et barn skulle anbringes i. Men begge ændringsforslagene er unødvendige, fordi lovforslaget klart siger, at når et barn med et vidtgående fysisk eller psykisk handicap anbringes i en daginstitution af behandlingsmæssige årsager, skal der ikke betales for opholdet.

Ændringsforslag nr. 3 og 9 fra centrumdemokraterne og DKP må skyldes en misforståelse, og jeg vil gerne kommentere dem, fordi jeg også har mødt det uden for denne

sal. Man ønsker udtrykket »vidtgående fysisk og psykisk handicap« erstattet med »vedvarende fysisk og psykisk handicap«, idet man påstår, at vidtgående er en stramning i forhold til det nugældende, og det er det ikke. Udtrykket »personer med et vidtgående fysisk eller psykisk handicap« dækker nøjagtigt det samme som det nuværende særfor sorgsklientel. Skulle der endelig være en forskel, vil det da snarere være en udvidelse.

Der er derimod en væsentlig forskel mellem udtrykkene »vidtgående« og »vedvarende«. Der er masser af mennesker, der har et vedvarende handicap, som absolut ikke er vidtgående, og man ville med den ændring udvide lovens område ganske væsentligt og helt utilsigtet.

Ændringsforslag nr. 13 stillet af CD og SF er forbavsende. Man vil give både kommuner og amtskommuner ansvaret for, at der er det nødvendige antal pladser på særlige daginstitutioner. Man kan ikke placere ansvaret for løsningen af en opgave ved to forskellige myndigheder. Så har man slet ikke placeret noget ansvar.

En del af ændringsforslagene kan vi ikke gå ind for, fordi de efter vores mening er tilgodeset i lovforslaget. Det gælder ændringsforslag nr. 7 til udlægningsloven om minimumskrav til amtskommunerne. Det finder vi unødvendigt. Når SF siger i betænkningen, at de ikke kan acceptere, at der sker optagelse af stærkt handicappede børn i normalbørnehaver, uden at der samtidig sker en opnormering af den generelle personale normering, så kan jeg kun sige, at det kan socialdemokratiet selvfølgelig heller ikke, og hvis SF med disse bemærkninger vil skyde os noget andet i skoene, så nærmer argumentationen sig det uanstændige.

Den grænse er langt overskredet af DKP i deres bemærkninger vedrørende aflastningsforholdet. Vi er enige i, at der bør oprettes aflastningspladser, men vi er også enige i socialministerens bemærkninger om, at aflastningspladser ikke bør fremskaffes ved oprettelse af deciderede aflastningshjem, men ved oprettelse af aflastningspladser ved bestående døgninstitutioner og beskyttede pensionater. Det omskriver DKP til tilfældige ledige pladser efter de forhåndenværende søms princip, og det er ikke nogen pæn måde at argumentere på, men det har været betegnende for DKPs metode at argumentere

[Taanquist]

på gennem hele behandlingen af disse lovfor-slag.

Jeg kan til slut anbefale at stemme for de tre af socialministeren fremsatte ændringsfor-slag, dvs. ændringsforslag nr. 2, nr. 23 og nr. 24 til lov om ændring af bistandsloven.

Pilgaard Andersen (FP):

Jeg vil henvise til de betænkeligheder, som fremskridtspartiet udtrykte under første be-handling. Under udvalgsbehandlingen af lovfor-slaget er betænkelighederne ikke blevet mindre. Der har været stillet en række spørgsmål, som er blevet besvaret, men også har bekræftet, at betænkelighederne har væ-ret relevante.

At fremskridtspartiet ikke gerne ser, at åndssvageforsorgen udlægges, skyldes fak-tisk, at vi ikke ønsker at lægge noget ud til amtskommunerne. Derfor ønsker vi heller ikke denne udlægning, men det er ikke, fordi fremskridtspartiet ikke gerne vil være med til at løse nogle af åndssvageforsorgens proble-mer. Vi har ved finanslovbehandlingen stillet et ændringsforslag om at yde 40 mill. kr. me-re på dette område, men vi mener afgjort, at de 40 mill. kr. bedre kunne anvendes ved at bevare forsorgen i statsregie og dermed få en mere rimelig fordeling af det økonomiske beløb.

Der har under udvalgsbehandlingen været en række deputationer i udvalget. Der var en hel del af de deputationer, der udtrykte en række betænkeligheder, som fortrinsvis gik ud på, at der er problemer med at udlægge den lille særforsorg til amtskommuner og kommuner. Vi er i det hele taget bange for, at de ikke kan varetage de opgaver, som der bliver lagt ud til dem.

Derfor kan vi gå ind for ændringsforslag nr. 1 om en udskydelse af udlægningen af særforsorgen til 1985, hvorefter igen skal tages op til overvejelse en yderligere udsky-delse. Ved at stemme for dette ændringsfor-slag kan vi måske være med til at forbedre amternes muligheder for bedre at komme ind i hele den store problematik, som hele ånds-svageforsorgens udlægning medfører.

Der er også en anden problematik. Den lille særforsorg drejer sig om meget store økonomiske beløb for de enkelte patienter. Nu har vi fået det at vide under udvalgsbe-handlingen, at en respiratorpatient kan koste

fra 360.000 kr., endda for enkelte helt op til 1 mill. kr. Når vi ved, at kommunerne og amtskommunerne skal betale 50 pct. selv, så kan der blive nogle problemer, som må kræ-ve nøje overvejelse.

Fra mit arbejde i socialudvalg i kommu-nerne ved jeg også, at der desværre somme tider bliver set på økonomien, når det drejer sig om en forbedring. Det er ud fra denne betragtning, at jeg er noget bekymret for ud-lægningen, så jeg havde meget hellere set, at det var forblevet under statsregie, fordi øko-nomien ikke vil spille den rolle, som den spiller ude i kommunerne. Vi kan jo nok se, at der er store chancer for, at lovforslaget bliver gennemført. Så må jeg da bare håbe, at amtskommuner og socialudvalg vil leve op til de opgaver, som der bliver pålagt dem.

Ændringsforslag nr. 2 drejer sig om den økonomiske forpligtelse, som vi ønsker sta-ten stadig væk skal have over for amtskom-munerne ved udbygning af særforsorgens institutioner, fordi der er nogle amtskommu-ner, som vil komme alvorligt i klemme. Jeg kan ikke lade være med at nævne, at bl. a. Vejle amt vil komme i en økonomisk klem-me, fordi der ligger mange institutioner i Vejle amt, og fordi der er nogle institutioner, der trænger til at blive udbygget og forbedret på mange områder. Her er der nogle uheldi-ge følger, som vi vil overveje en hel del, og derfor vil vi stemme for ændringsforslag nr. 2. Ændringsforslag nr. 3 vil vi også stemme for, da vi mener, at det er meget, meget vig-tigt med et udviklingsarbejde og forskning på dette område, som der efter min mening er meget, meget stort behov for.

Når man ser på den økonomiske del ved-rørende lov nr. 189, så har vi en lang række betænkeligheder. Vi ved, at den administrati-on, der skal bygges op i de forskellige amter, lægger meget, meget store økonomiske byr-der på amterne, og det er også et af vores argumenter for at lade forsorgen blive under statsregie, derved kunne vi jo centralisere hele administrationssektoren. Jeg vil da hel-ler ikke undlade at nævne, at amterne gerne vil trække på deres forskellige institutioner, ligesom bevare dem. Men dette problem må udbygningsplanen jo være med til at løse.

Vedrørende ændringsforslagene til lovfor-slag nr. L 190 til selve bistandsloven kan vi stemme for nr. 2, stillet af socialministeren. Vi mener for så vidt, at dette forslag er fyl-

[Pilgaard Andersen]

destgørende på det område, så derfor kan vi ikke stemme for de resterende ændringsforslag. Vi mener for så vidt, at vi skal have den udlægning, men vi kan ikke se, at det er nødvendigt at lave flere restriktioner, og jeg kan ikke se andet, end at samtlige andre ændringsforslag vil medføre større og større restriktioner, men vi må altså håbe, at de sociale udvalg vil leve op til deres opgaver, og det skal i hvert fald ikke mangle på vilje fra fremskridtspartiets side. Vi vil ønske, at vi får en forbedring for åndssvageforsorgens sektor, men vi har som sagt en lang række betænkeligheder, der rent og skært går på, at vi ikke burde lægge hele det lovkompleks ud til amtskommunerne. Den decentralisering, som der sker her, bliver ikke en forbedring for klienterne, hvad der i hvert fald er det vigtigste for fremskridtspartiet. Derfor vil vi anbefale at forkaste lovforslagene ved tredje behandling.

Henrik Toft (V):

Lad mig begynde med at slå fast, at venstre går ind for forsorgens udlægning, fordi vi tror, at det bliver til gavn for klienterne, og det er jeg overbevist om der også er forståelse for i befolkningen. Dernæst bærer betænkningen jo tydeligt præg af, at der er foregået et grundigt udvalgsarbejde, og der vil faktisk ikke være det synspunkt på området, som ikke kan pilles ud af udtalelserne med enten det ene eller andet fortegn, og der er det altså det positive, venstre bakker op. Som allerede nævnt har det været den mindre særforborg, der har været mest tvivl om at udlægge. Denne skepsis har selvfølgelig resulteret i, at det har fået en særlig grundig behandling, som har understreget, at det ikke er muligt at foretage en deling mellem åndssvage og klienterne under den mindre særforborg, fordi mange har flere handicap, og der vil blive så mange grænsetilfælde, at administrationen vil blive alt for tilfældig. Derfor vil en opdeling være helt urealistisk.

I Berlingske Tidendes leder i dag er der nogle venlige bemærkninger til venstre. Jeg håber med de bemærkninger, jeg er kommet med her, at jeg har ryddet nogle af de misforståelser af vejen, som lederen givet udtryk for, men jeg vil da gerne spørge socialministeren, om hun ikke deler venstres opfattelse af, at selve udlægningen ikke direkte får øko-

nomiske konsekvenser. I betænkningen nævnes også, at indsatsen skal følges meget nøje i den første 5 års periode. Det kan jeg give tilsagn om venstres medvirken til. Vi satser på, at amter og kommuner i deres arbejde vil evne at gøre den skepsis, der har været, til skamme, og medvirkende hertil kan et godt samarbejde på tværs af kommuner og amtsgrænser være. Venstre stemmer for socialministerens ændringsforslag og mod de andre.

Karen Thurøe Hansen (KF):

Selv om der er gået mindre end fire måneder siden fremsættelsen og førstebehandlingen af lovforslaget om særforborgens udlægning, og selv om jeg ved den lejlighed udtrykte min bekymring for tidspunktet for overgangen, især affødt af lovforslagets vidtrækkende omfang og betydning for vore handicappede medborgere, er det trods alt lykkedes for socialudvalget gennem et intenst arbejde i den mellemliggende tid at færdigbehandle forslaget, så det kan vedtages, inden folketinget sendes på ferie. Rammerne er nu fastlagt, og det giver administrationen en rimelig frist, endog en meget rimelig frist, til udarbejdelse af cirkulærer m. v. inden den endelige overgang den 1. januar 1980.

Betænkningen er diger, men absolut læseværdig. Den er også læseværdig for de medlemmer, som ikke til daglig har med socialpolitik at gøre, og den er læseværdig ikke mindst set på baggrund af de generelle bemærkninger, som giver et klart billede af målsætningen om normalisering og integration inden for den gruppe af de handicappede medborgere, som i dag går under betegnelsen særforborg. Særforborg som begreb ophæves nu, når den går over til amter og kommuner. Integrationen i det normale samfund har stået på i adskillige år, og det er kun godt, at vi får den integration, og jeg kan fuldstændig bifalde, at det nu går over til kommunerne og til kommunernes socialudvalg og inden for den sociale bistandslov at tage vare på den del, som henhører under særforborg.

Der er grund til at glæde sig over, at vi i dag ved anden behandling kan mønstre et stort flertal for forslaget. Meget skepsis er ryddet af vejen, og både socialministeren og embedsmændene har deres andel i, at de

[Karen Thuroe Hansen]

mange synspunkter og forslag er blevet grundigt gennemarbejdet og belyst.

De betænkeligheder, der er kommet til udtryk fra enkelte partiers side med hensyn til, om amterne er i stand til at varetage denne sidste store opgave inden for decentraliseringen, deles ikke af det konservative folkeparti. Vi tror tværtimod, at den kortere vej mellem administration og de forskellige grene inden for særfor sorgen vil gavne alle parter. Vi taler her om en gruppe på 30.000, hvoraf de 20.000 er åndssvage og de 10.000 også fra de øvrige partiers side har været nævnt som det, vi kalder den lille forsorg.

Det konservative folkeparti tror, at også den lille forsorg bør lægges ud nu med det samme, og at der ikke skal være nogen forskel mellem åndssvageforsorgen og den lille forsorg.

Vi kan glæde os over, som jeg før har nævnt, de generelle bemærkninger med hensyn til planlægningen. Vi kan også glæde os over, at de udbygningsplaner, som fra socialstyrelsens side har været forelagt, skal overholdes af amterne de næste 5 år, og derefter skal der tages videre stilling til, hvad der så skal ske. Men det er min absolutte tro, at amterne vil overholde disse regler og endda måske være i stand til at forbedre dem.

Vi kan endvidere glæde os over bemærkningerne om forældreindflydelsen, om brugerindflydelsen. Med hensyn til betalingsreglerne kan vi også gå ind for, at betalingen kun skal dække det rene pasningsbehov. Med hensyn til aflastningsbistand ved vi udmærket godt, at mange forældre, der har deres handicappede børn hjemme, trænger til aflastning, men også det er der sørget for i udbygningsplanerne.

For mig specielt er det glædeligt, da jeg har nævnt respiratorpatienter, en meget, meget lille gruppe i vores samfund, at socialministeren har taget højde for dette.

Men først og fremmest vil det stille krav til vore folkevalgte i kommunerne og amternes social- og sundhedsudvalg. Som jeg tidligere har givet udtryk for, når særfor sorgens forhold har været til debat, er jeg ikke i tvivl om, at disse mennesker vil være sig deres ansvar bevidst, når denne store opgave nu lægges ud under deres administration. Det vil også stille krav til os, som kalder os normale, på en lang række områder. Endnu bliver størstedelen af befolkningen fjerne i blik-

ket, når de møder en handicappet. Jeg håber faktisk, at vi efterhånden alle, når der bliver tale om, at de handicappede optages i normalsamfundet, vil prøve på at sige til os selv: de er mennesker som os, de har bare et eller andet handicap, fysisk eller psykisk; et smil og en glad bemærkning kan gøre meget på dette punkt.

Jeg vil lige til sidst sige, at vi fra det konservative folkepartis side kan stemme for socialministerens ændringsforslag, hvorimod vi stemmer imod de forslag, der er stillet fra de øvrige partier.

Yvonne Herløv Andersen (CD):

Sjældent har et lovkompleks i så høj grad været baseret på tro. Ordet tro har været nævnt af alle de partier, der har været oppe indtil nu: vi tror, det vil blive godt, vi tror, at amterne vil, vi tror, kommunerne vil. Det var rarere, hvis denne tro havde udmøntet sig i nogle klare lovparagraffer, der havde forpligtet de administrative enheder, man havde henvist særfor sorgen til, for man kan ikke basere lov på tro.

Det, der skal gennemføres nu, kræver en holdningsændring. Efter at vi i mange år har gemt de åndssvage væk på institutioner, lukker vi nu pludselig op. Det havde måske været rarere, hvis vi havde givet os noget mere tid til en glidende overgang i stedet for at gøre det så pludseligt. Man gør det ikke på ganske kort tid, der skal generationer til, man skal endog have det ind som fag i skolen, mener jeg, fag som handicapforståelse og senere de handicappedes rettigheder. Men ellers er vi jo enige i de gode intentioner, i viljerne, vi er bare ikke lige overbeviste, vi tror ikke lige stærkt alle sammen.

Arbejdet i udvalget, der i starten syntes at koncentrere sig om den store forsorgsgren: åndssvageforsorgen, som jo også havde været genstand for en lang og hed debat, tog imidlertid senere en anden vending og koncentrerede sig om de problemer, der var forbundet med at udlægge den såkaldte lille særfor sorg. Det drejede sig især om problemer med at få afgrænset nogle helt små grupper, om de ikke allerede i kraft af, de var så få, kunne siges at være decentraliseret i den forstand, at der kun er enkelte personer med disse handicap i de enkelte amter. Vi drøftede især spørgsmål i udvalget om betalingsforhold, f.

[Yvonne Hørløv Andersen]

eks. om det var billigere at flytte en hjemmeboende på et hospital osv. Vi drøftede også bevarelsen af den ekspertise, der er tæt tilknyttet til de specialinstitutioner, der er opbygget. Vi var nervøse for, at disse specialinstitutioner skulle forsvinde, fordi man selv fik pladser nok i sit eget amt, en problematik, der ikke er ukendt i dag, hvor man har haft en stor debat om mange mindre institutioner, der har været stillet i de samme situation, men som heldigvis i de fleste tilfælde nu har fået overenskomst, så der ikke skete noget.

Det vil altså sige, at centrum-demokraterne ikke er overbevist. Vi tror altså ikke på, at den lille særforborg skal tages med nu; vi synes stadig væk, at det havde været rart at arbejde noget længere med nogle problemer. Selv om der i betænkningen er en hensigtserklæring, som er meget smuk, så mener jeg ikke, at der er givet tilstrækkelig garanti for, at det kan lade sig gøre at tage den lille særforborg med nu. Jeg vil hellere, vi venter lidt, gør nogle erfaringer med den langt større forborg, åndssvageforsorgen, skriver os dem bag øret, løser problemerne med den lille særforborg imens og så kigger på det i 1985 eventuelt.

Men derfor så vil vi naturligvis anbefale at stemme for det lovforslag, der kun udlægger åndssvageforsorgen.

Et af de problemer, der også knytter sig til troen på, at amterne vil gøre det godt, er, at loven er rent administrativ. Vi har jo også haft Amtsrådsforeningen i udvalget, og jeg tror ikke, det var, fordi man mente, det skulle koste så meget mere end det, staten sparede ved at lægge forborg ud. Men det kommer det jo til, hvis man skal opfylde loven. Derfor var det rart, hvis der helt klart havde stået »skal« i stedet for »kan« ved mange af de ting, der står, fordi lovforslaget jo er neutralt over for det serviceniveau, der er på de institutioner, amterne modtager. Det ønsker vi ikke skal være tilfældet, og derfor har vi i en lang række ændringsforslag foreslået noget, som givetvis koster penge, men som absolut er forbedringer.

For det første er der forborgens målsætning, som vi ønsker flyttet over i den lov, der bliver gældende. Det anser vi som nødvendigt; når denne målsætning endnu ikke er opfyldt af staten, må amterne gøre det. Den

skal i hvert tilfælde ikke forsvinde ud i den blå luft.

Et andet af vore ændringsforslag, jeg vil nævne, omfatter de psykotisk åndssvage, et af vores virkelig store problemer inden for forborg. De psykotisk åndssvage har endnu ikke rigtig fundet en placering, de er på blandede afdelinger, og vi foreslår at forpligte amterne til at oprette små socialpædagogiske enheder med beskæftigelsesmuligheder direkte tilknyttet. Vi mener ikke, at det er nok, at der i bemærkningerne står, at amterne »kan« – også dér vil vi gerne have det bestemt i en lovparagraf.

I det hele taget ønsker vi at stramme loven, således at ansvaret bliver klart placeret, således at loven ikke kan forvaltes efter et skøn. Det er i forvejen svært nok for mange grupper under bistandsloven, men for de handicappede vil det være en katastrofe.

Endvidere så har vi foreslået at bevare det lokale vejledende råd. Vi ser ingen grund til at nedlægge et godt fungerende råd, bestående af politikere, forældre og personale, og erstatte det med noget nyt. Det er især uforståeligt at gøre det i en usikker overgangstid. Jeg vil anbefale folketinget, hvis de ønsker at forbedre dette lovforslag, at stemme for de af os stillede ændringsforslag. Og så vil jeg sige til socialministeren, at jeg stemmer for socialministerens ændringsforslag nr. 1.

Ebba Strange (SF):

Som det er fremgået af tidligere ordførers indlæg, og som det klart fremgår af den betænkning, der ligger til grund for andenbehandlingen her i dag, har socialudvalget under behandlingen af disse to lovforslag, som vi behandler, haft besøg af mange mennesker, der hver især repræsenterer forskellige handicapgrupper, og som det også er fremgået, især af den sidste ordførers indlæg, har det været karakteristisk, sådan har jeg i hvert fald oplevet det, at de grupper, der har repræsenteret åndssvageforsorgen, i og for sig gennemgående har været positivt indstillet over for udlægningslovgivningen og de problemer, der knytter sig til udlægningslovgivningen, mens de grupper, der repræsenterede andre former for handicap, har været mere skeptiske. Jeg tror, det har at gøre med, at det er åndssvageforsorgen, der har haft de største problemer med hensyn til økonomi,

[Ebba Strange]

personalnormering og ensartede niveauer rundt omkring i de forskellige centre.

Den øvrige del af særfor sorgen omhandler så små grupper mennesker, at de i og for sig har haft et rimeligt serviceniveau fra statens side. Jeg ved, at blindeforsorgen på det sidste har klaget lidt over sit biblioteksvæsen og sådan nogle ting, men bortset fra det synes jeg, at de klager, vi har fået, hovedsagelig er kommet fra åndssvageforsorgen.

Jeg har mange gange fra denne talerstol kritiseret, at målsætningen i åndssvage loven fra 1959 ikke er blevet opfyldt, nemlig den målsætning, der siger, at det er socialstyrelsens opgave at sørge for, at der bliver et ensartet serviceniveau rundt omkring på de forskellige centre i landet.

Jeg tror også, det er det, der gør, at nogle her i dag mener, at vi godt nu kan udlægge åndssvageforsorgen og så lade være med at udlægge de andre forsgsgrene, sådan ud fra en betragtning om, at når det drejer sig om åndssvageforsorgen, skal amterne i hvert fald nok gøre det bedre, de kan dårlig gøre det værre.

Jeg vil godt sige, at fra socialistisk folkepartis side tilslutter vi os ikke de ændringsforslag, der foreligger fra DKP og CD om at bevare det, man har kaldt den lille særfor sorg, og jeg definerer det altså som blindefor sorg, høreforsorg og nogle andre grupper, der er nævnt i CDs og kommunisternes ændringsforslag.

Når vi ikke gør det, er det, fordi vi i princippet går ind for de tanker, der ligger bag udlægningsloven. Det vil sige, at vi i princippet går ind for, at de mennesker, der bor i Danmark, skal have lejlighed til at benytte de servicefunktioner, der findes i Danmark, og at de skal have lejlighed til at benytte dem på de niveauer, hvor det er naturligt at de benyttes, uanset om de måtte lide af den ene eller den anden form for handicap. Jeg tror, vi vil skade mere, end vi vil gavne, hvis vi tager en gren af særfor sorgen og lægger den ud og bevarer de andre.

Når vi alligevel har skrevet i betænkningen, at vi ikke kan medvirke til lovforslagenes gennemførelse, betyder det altså, at vi undlader at stemme om dem, og jeg skal forklare hvorfor.

Det betækningsbidrag, der ligger fra flertallet, altså fra dem, der indstiller lovforslagene til vedtagelse, bygger i høj grad på,

hvad socialministeren ønsker der skal gøres, og hvad socialministeren forventer at der vil blive gjort. Det er klart, at det er godt med sådan et langt og fyldigt betækningsbidrag, fordi det betyder, at flertallet i socialudvalget bakker op bag de tanker, der ligger i socialministeriet, og samtidig betyder det også en binding, at sådan noget bliver skrevet i en betænkning her fra folkettinget.

Når vi i SF ikke har kunnet tilslutte os det, skyldes det, at der ikke står ét ord om penge i det betækningsbidrag. Vi har fremført det flere gange under udvalgsbehandlingen, og vi føler os ikke dækket ind af, at der i bemærkningerne til lovforslaget står, at de ressourcer, der vil blive stillet til rådighed for amterne og kommunerne, svarer til det, staten i dag betaler til disse forsgsgrene.

Vi har fået at vide, når vi har spurgt om disse ting, at der sidder et udvalg under indenrigsministeriet, som skal arbejde med fordelingen af bloktilskuddene, og vi ved ikke, hvad det udvalg finder frem til.

De tanker, jeg har gjort mig om dette lovforslag, minder meget om de tanker, vi gjorde os i sin tid, da vi ikke kunne medvirke til bistandslovens gennemførelse. Vi synes, at man fra statens side i for ringe grad bruger pengene og økonomien til styring af den for sorg, man ønsker at amterne og kommunerne skal udføre, og vi mener, at det i et lille land som Danmark er statens opgave.

Vi mener, der kunne have været skrevet nogle ting om disse ting. Vi har prøvet at få det gjort, men vi har fået det afslået af udvalgets flertal, og derfor kan vi altså ikke medvirke. Det er ikke – det siger jeg lige, for at fru Karen Thurøe Hansen ikke skal komme og angribe mig igen – fordi vi generelt har mistillid til amterne. Vi er fuldstændig sikre på, at mange amter vil forbedre det serviceniveau, der findes i dag, men vi overlader på den anden side vore allersvageste medborgere til en mere tilfældig behandling, fordi vi ikke ved, hvordan de forskellige amter vil tilrettelægge serviceniveauet.

Jeg kan pege på nogle enkelte områder, hvor jeg er bekymret.

Efter at vi har fået bistandsloven, har vi oplevet, at det personale, der er knyttet til socialforvaltningerne, er i en fantastisk presset situation, og at mange kommuner er tilbageholdende med at ansætte det nødvendige personale og personale med den nødven-

[Ebba Strange]

dige uddannelse. Det er gået ud over det op-søgende arbejde. Vi får mange rapporter ude fra kommunerne om, at det netop er det op-søgende og det vejledende arbejde, som bistandskontorerne ikke har tid til at udføre. Det skyldes bl. a., at man herindefra ikke giver statsrefusion til op-søgende og vejledende arbejde.

Vi har endvidere siden bistandslovens gennemførelse oplevet en nedgang og en forringelse af revalideringspraksis i mange kommuner. Jeg vil ikke sige, at det gælder alle kommuner, men vi har fået en del henvendelser om det i hvert fald.

Vi har oplevet en nedskæring på daginstitutionsområdet, både i udbygningstakten og i personalenormeringen.

Det er nogle af de ting, vi har oplevet gennem de seneste år på bistandslovområdet, og det er altså disse socialkontorer – uanset om det nu er amtskommunernes social- og sundhedsforvaltning, eller det er primærkommunernes socialkontorer – der nu også skal varetage omsorgen for de allersvageste af vore medborgere, og da finder vi altså ikke, at staten støtter dem godt nok ved at sige: værsø, overtag dette her, så giver vi jer lige så mange penge, som staten sparer, og så må I i øvrigt selv se, hvordan I skal klare det. Man har ikke villet drøfte en eventuelt styrende byrdefordeling eller en anden byrdefordeling, og vi har ikke kunnet få svar på, hvordan bloktilskuddet skal fordeles.

Når hr. Taanquist bebrejder mig og oven i købet kalder det en uanstændig argumentation, at jeg siger, vi vil foreslå en generel opnormering af daginstitutionerne, inden vi beder dem om at modtage handicappede børn, fordi det mener socialdemokratiet også skal til, vil jeg godt sige, at jeg kender mange eksempler på daginstitutioner, der tager handicappede børn ind allerede i dag. De gør det uden at få en generel opnormering, men ved hjælp af støttepædagoger med mere eller mindre løse ansættelser, og det er efter vores vurdering utilfredsstillende. Vi ønsker integrationen, det har jeg givet udtryk for her, og det har jeg givet udtryk for under udvalgsarbejdet, men vi ved, at integrationen er dyr, og derfor havde vi ønsket at behandle disse problemer i folketingets socialudvalg; det har vi ikke gjort.

Når det drejer sig om ændringsforslagene, så har jeg sagt, at vi ikke kan støtte æn-

dringsforslagene fra DKP og CD, der går ud på, at en del af forsorgen bevares i statslig regie. Derimod er der nogle enkelte af de andre forslag, som vi synes indeholder nogle positive ting, som vi kan støtte. Vi har selv kun stillet et enkelt ændringsforslag, og det går ud på, at der ikke skal være forældrebetaling for ophold i særlige daginstitutioner.

Forslaget om en udskydelse af udlægningen stemmer vi ikke for. Vi mener ikke, at det gavner meget, og jeg tror, vi ville få den samme debat også ved en udskydelse. Vi er sikre på, at amterne og kommunerne har forberedt sig på denne udlægning, og at vi ikke ville gøre dem en tjeneste ved at udskyde problemerne. Jeg tror personlig ikke, at de ville blive mindre af det, og jeg tror ikke, behandlingen herinde ville se anderledes ud om 2 år; derfor stemmer vi altså også imod en udskydelse af udlægningen.

Tove Jørgensen (DKP):

Jeg skal lige gøre opmærksom på, at der findes nogle fejl i betænkningen. Det er på side 23 vedrørende L 189, hvor der over ændringsforslag nr. 5 skal stå: »Til § 5«, og på side 25 vedrørende L 190 skal der i ændringsforslag nr. 1 til § 1 i første punktum stå: »... stats- eller amtsanerkendte institutioner eller i hjemmet.«

Når vi skal se bort fra de mange smukke ord, der kan siges om normalisering, ligestilling, integration osv., når vi skal se på de mere håndfaste realiteter og ikke mindst på viljen til at gennemføre og virkeliggøre de udmærkede hensigter, der gives udtryk for i betænkningen, kan vi passende starte med at erindre os, at folketinget efter stærkt pres vedtog en ekstrabevilling på 30 mill. kr. til åndssvageforsorgen ved sidste finanslovafstemning. Disse 30 mill. kr. har socialministeren i et samråd forleden i folketingets socialudvalg bekræftet at hun vil modregne med 10,2 mill. kr., således at beløbet reduceres til knap 20 mill. kr. Det sker ved at modregne de tekniske bevillinger, som ministeren allerede havde stillet i udsigt inden ekstrabevillingen. Så ved vi ligesom, hvad det her handler om, og hvor vi har hinanden.

Og lad os så se lidt på virkeligheden. Der er i dette land 275 kommuner, og deraf har 151 under 10.000 indbyggere. Ifølge de tal, der er opgivet i bladet Danske Kommuner,

[Tove Jørgensen]

nr. 25, 1977, betyder det, at der efter udlægningen pr. kommune vil være i gennemsnit 6 blinde, 5 døve, 2 epileptikere, 5 vanføre og 18 talemiddende iberegnet dem, der er indlagt i institution. Der vil være 76 åndssvage i hver kommune. Pr. amt vil tallene naturligvis være lidt større. Der vil være 117 blinde, 90 døve, 38 epileptikere, 96 vanføre, 328 talemiddende og 1.401 åndssvage.

Når dertil kommer, at det at være døv, blind osv. ikke kun er et spørgsmål om art, men også om grad, vil man måske forstå, at den samme kategori af handicappede skal have højst forskellig behandling. Det kræver højst forskellig ekspertise, og det tror vi ikke kommuner og amter kan klare for det, vi kalder den øvrige særforsorg. Vi tror ikke, kommunerne kan klare økonomisk at fremskaffe den ekspertise og de specialforanstaltninger, der skal til, og det er tvivlsomt, om amterne vil kunne det. F. eks. for døve er der to institutioner, der skal dække hele landet, så hvordan vil man egentlig bære sig ad med at decentralisere yderligere?

Så er der spørgsmålet om udbygningsplanerne. Vi ved ikke, hvad der sker, når de første 5 år er gået, hvem der skal stå for koordinering, styring, forskning og udvikling. Det er ikke blevet klarlagt under udvalgsarbejdet. Vi har fået nogle højst usikre forlydender om, at man vil overveje, inden de første 5 år er gået, hvorledes man skal klare styringen videre frem, men vi har fået at vide, at det er det enkelte amt, hvori institutionen ligger, der skal have det afgørende ord, det er dem, der skal bygge videre.

Så er der spørgsmålet om bloktilskudsberegningerne. Her nævnte hr. Taanquist udlægningen af statshospitalerne, men hr. Taanquist glemte at fortælle, at året efter, at man havde udlagt, ændrede man beregningsgrundlaget for bloktilskuddene, således at de offentlige udgifter ikke længere tæller med, når man skal regulere bloktilskuddene de næste år. Det vil altså betyde, at hvis amterne generelt går ind i et øget serviceniveau, kommer de selv til at betale det. Der bliver ikke givet flere penge over bloktilskuddene. Det finder DKP er forkert, og vi foreslår i stedet, at der skal ydes 100 pct. statsrefusion til hjælp efter særforsorgsparagraffen, og vi foreslår samtidig, at den skal bibeholdes i bistandsloven. Særforsorgsparagraffen er ligesom målsætningsparagraffen en beskyttelse

af de handicappede, og disse paragraffer bør ikke forsvinde ud af lovgivningen.

Lad mig nævne et eksempel, som kan anskueliggøre de vanskeligheder, de handicappede kan komme ud for i kommunerne. Respiratorpatienterne har ret til hjælp efter bistandslovens § 48, men ikke desto mindre har der ud af 20 mulige været 13 ankesager. Er det de vilkår, vi skal se i møde i fremtiden?

Vi har fået eksempler forelagt på, at hjælp efter § 48 er blevet ændret til hjemmehjælp. Det er billigere for kommunen, da den handicappede selv skal være med til at betale for hjemmehjælpen. Den handicappede vil stå alene i systemet. Det er ikke nok med de ankemuligheder, der henvises til, for det kræver gode kræfter at anke. Vi har set, at selv mennesker med helbredet i behold ikke får den hjælp, de har krav på, og alligevel anker de ikke. Så sent som i går fik vi i TV-Avisen nogle tal oppe fra Skive fra SID's socialrådgiver, der viser, hvor mange der ikke får, hvad de egentlig har krav på. Det drejede sig alene i denne kommune i én fagforening om 191 mennesker.

Jeg forstår da godt, at forældre og pårørende til en handicappet ønsker normalisering og integrering. Men netop de handicappede og deres familier er betydelig mere realistiske, når de skal vurdere de faktiske muligheder. Hvad er det, vi er mest bange for, hvis vi har et handicappet familiemedlem? Det er, at de ikke skal blive accepteret, at de skal blive isoleret og mangle menneskelig kontakt og forståelse. Det er vel det, der bekymrer forældre og pårørende mest. Vil den handicappede møde den kærlighed, som er så vigtig for at kunne leve med sin situation? Kan den handicappede få den nødvendige hjælp af de forskellige foranstaltninger, der kan træffes, så man kan nærme sig dette mål? Har vi med denne lovgivning givet den sikkerhed? Det er jeg bange for at vi ikke har, at vi risikerer nogle menneskelige nederlag, som vi helst så de handicappede skånet for.

Når dertil kommer, at de ikke har nogen garanti for at få den bistand, de har krav på i de enkelte kommuner, fordi man forlader retsprincippet og overlader det til kommunernes skøn, er det, som fru Yvonne Herløv Andersen sagde, et spørgsmål om tro, om man tror, det kan lade sig gøre. Det er der-

[Tove Jørgensen]

for, det er så vigtigt at fastholde både mål-sætningsparagraffen og særforsorgsparagraffen. For hvis det er kommunernes sociale udvalg, der skal indstille uden nogen forpligtelse i loven, kan der blive tale om stavnsbåndets genindførelse for den svageste gruppe i samfundet.

Så vil jeg lige sige til hr. Taanquist efter de bemærkninger, han kom med om vores betænkingsbidrag, at hr. Taanquist føler sig altid kaldet til at forsvare lovforslag, der kommer fra socialdemokratiet, og det gør hr. Taanquist uden at være særlig bundet af noget så besværligt som realiteter.

Der er også andre problemer omkring udlægningen. Der er spørgsmålet, om ekspertisen, der i dag findes i særforsorgen, ganske langsomt vil sive væk, og om særforsorgen vil blive udhulet indefra, til de tilbud, man har opnået i dag, ikke længere eksisterer, når der er gået nogle år. Jeg skal bare nævne sådan noget som mangelen på fysioterapeutisk bistand i kommunerne. Den er det meget vanskeligt at få, og der er ikke nogen garanti for, at man får den.

Der er hele spørgsmålet om det opsøgende arbejde, bistandskontorenes overbelastning, mangelen på sundhedsplejersker, at hvert tredje barn falder ud af helbredsundersøgelserne, de dårlige forhold på daginstitutionerne – jeg kan bare nævne lægerapporten, der trak problemerne frem – og det, at man har taget lægekonsulenterne fra daginstitutionerne. Det vil sige, at det er hele førskolealderen, der er risikomomentet, og det er dér, der kan gå nogle ting tabt.

Der er heller ikke fastsat nogen uddannelseskrav til dem, der skal beskæftige sig med de svært handicappede. Der er ikke opstillet nogen standardkrav om, hvad der skal være minimumskrav til kommunerne. Der er ikke ved formuleringen om det nødvendige antal daginstitutioner, specialdaginstitutioner osv. tilstrækkelig sikkerhed for, at der vil blive givet de tilbud, der er behov for. Når man tænker på, hvordan socialministeren har udvandet begrebet om det nødvendige antal og overladt det til de enkelte kommunalbestyrelses politiske flertal at afgøre, hvad der er det nødvendige antal, kan det godt løbe én koldt ned ad ryggen, når man tænker på de handicappedes situation.

Der er tale om indførelse af betaling, og det er en alvorlig forringelse i forhold til de

gældende love. Kommunerne har stillet forslag i anden forbindelse om ophævelse af maksimumsgrænserne for daginstitutionerne, og det vil blive nødvendigt for ministeren at foretage noget i den retning, hvis de handicappede skal ind i de almindelige daginstitutioner. Hvis man ikke samtidig ændrer byrdefordelingen imellem stat og kommune, som DKP har foreslået, vil det betyde stigninger også i forældretaksterne. Det vil ministeren nu klare ved at ændre på fripladsgrænserne, og det vil også være tiltrængt, for det er et spørgsmål om, hvor stor viljen vil være hos andre forældre til at betale højere takster, fordi der kommer et handicappet barn i daginstitutionen.

Der er en lang række andre ting, som jeg vil komme ind på, men det må vente til anden omgang. Det er jo ikke muligt at nå ind på alle de problemer, der er i forbindelse med dette lovforslag, i den korte tid, man har.

Janne Normann (RV):

I det radikale venstre hilser vi med glæde den udformning, lovforslaget har fået. Der er selvfølgelig ikke nogen tvivl om, at dengang vi oprindeligt byggede de store statslige institutioner for de åndssvage, skete det ud fra de bedste intentioner. Vi troede simpelt hen, at det var den bedste behandling, man kunne give dem. Men siden er det jo nok gået op for flere og flere, at både de åndssvage og de såkaldt normale hver især er gået glip af en hel masse. De åndssvage og deres familier har med god grund følt sig sat uden for samfundet, og det, at vi andre ikke er vant til at omgås åndssvage, har medvirket til simpelt hen at mindske tolerancen i samfundet over for de mennesker, der ikke helt ligner flertallet.

Dette lovforslag kan medvirke til, at vi får genetableret forståelsen for, at mennesker, der er anderledes, også har ret til at være her. Det er en udvikling, jeg ser frem til med meget stor forventning.

Altting skal jo have sin tid og dette ikke mindst, men vi anser det for passende, at udlægning sker i 1980. Vi er dog glade for, at der er lagt faste bestemmelser for institutionerne, i hvert fald for de første 5 år, men det er ikke ensbetydende med, at vi deler den mistillid til amter og kommuner, som er ble-

[Janne Normann]

vet udtrykt flere gange fra denne talerstol, sidst og stærkest vel af fru Tove Jørgensen her for et øjeblik siden.

Vi glæder os også over, at forældre og brugere af forsorgen får øget indflydelse på området, ligesom vi finder det rimeligt, at der bliver betalt for det rene pasningsbehov i daginstitutionerne. Det er igen et skridt henimod en normalisering.

Endelig er vi tilfredse med planerne om aflastningspladser i de eksisterende institutioner, sådan som det er foreslået her.

Jeg skal så bare sige, at vi stemmer for socialministerens ændringsforslag, medens der ikke er nogen af mindretallets ændringsforslag, vi kan gå ind for.

Alice Hedegaard (DR):

Retsforbundet frygter, at særforborgens udlægning til amterne vil skabe ulige forhold for klienterne, idet vi ikke mener, at lovforslaget i sin formulering sikrer imod dette. Retningslinjerne for serviceniveauet burde have været sikret bedre gennem loven. De af mindretallet stillede ændringsforslag vil give bedre retningslinjer for amterne og sikre en mere ensartet behandling af klienterne. Vi vil derfor stort set kunne stemme for disse ændringsforslag, ligesom vi vil stemme for socialministerens ændringsforslag, hvor vi specielt er tilfredse med de skærpede regler for fiksering af klienterne.

Retsforbundet ville kunne stemme for lovforslaget, hvis mindretalsændringsforslagene blev vedtaget, men med den nuværende formulering af lovforslaget vil vi ikke kunne medvirke til dets vedtagelse.

Socialministeren (Eva Gredal):

Må jeg først takke udvalget for det store arbejde, der er udført siden lovforslagenes første behandling. Udvalget har gennem en lang række møder på de få måneder, der er gået, foretaget en meget grundig og hurtig behandling af dem. Der har været meget stor interesse blandt samtlige medlemmer af udvalget, herom vidner de mange spørgsmål og de mange henvendelser, som udvalget har bedt mig besvare og kommentere. Der er også, som det fremgår af ordførernes indlæg her i dag, bred enighed om forslagene blandt de partier, der var med til at gennemføre bistandsloven.

Inden jeg kommenterer nogle af de bemærkninger, der er faldet i dag, bemærkninger, som også findes i de forskellige mindretalsindstillinger i udvalgsbetænkningen, vil jeg tillade mig samlet at kommentere de hovedpunkter, der går igen i de fleste af mindretalsudtalelserne.

Det drejer sig om spørgsmålet om udlægningen af den øvrige særforborg eller, som nogle har valgt at kalde den, den lille særforborg, uagtet det drejer sig om ca. 1/3 af hele særforborgen. Det drejer sig om udlægningens neutralitet over for det eksisterende serviceniveau og om finansieringsordningen.

Det er især CD og DKP, der foretrækker en opsplitning af særforborgen, idet de går imod udlægningen af den øvrige særforborg, i hvert fald for tiden. Men når jeg ser på de begrundelser, der er anført i udvalgsbetænkningen og fra ordførernes side, må jeg sandelig sige, at argumentationen forekommer mig meget lidt overbevisende.

Det nævnes, at der gennem udvalgsbehandlingen ikke er ført bevis for, at navnlig den lille særforborg ikke forringes, og så tager man enkelte af handicaporganisationernes betænkeligheder til indtægt for, at forringelser vil blive konsekvensen for denne del af særforborgen, hvis den udlægges. De samme betænkeligheder har man derimod ikke, når det drejer sig om åndssvageforsorgen, selv om det skal erkendes, at en vedtagelse af de ændringsforslag, der er stillet om åndssvageforsorgens udlægning, nok ville gøre det mere berettiget at sætte udlægning i gåseøjne.

Jeg kan endda forstå, at enkelte af handicaporganisationerne har givet udtryk for betænkeligheder. Det er ganske naturligt at føle en vis usikkerhed, når der skal ske ændringer. Jeg mener imidlertid, at vi på alle væsentlige punkter fuldt ud har imødekommet handicaporganisationernes ønsker. Her tænker jeg især på reglerne om bevarelse af brugerindflydelse og af de særlige konsulentordningers tilknytning til de enkelte handicaporganisationer.

Hertil kommer, at det under udvalgsarbejdet gang på gang er blevet slået fast, at der en en lang række garantier, som netop sikrer mod den risiko, der selvfølgelig kunne opstå for forringelser inden for de enkelte områder. Jeg skal pege på hele udbygningsplanssystemet, på pligten til at overtage institutionerne, på personalets samlede overførsel

[Socialministeren]

sammen med institutionerne og med de samme opgaver før som efter udlægningen. Det sidste er noget, som jeg synes at de partier, der har argumenteret mod udlægningen af den såkaldte lille særforsorg, fuldstændig har overset, når de taler om risiko for forringelser.

Hertil kommer, at ønsket om en opretholdelse af den øvrige særforsorg i statslig regie er meget lidt perspektivrigt og fremsynet, for hvad er det, man opnår? Man opnår at fastholde nogle af de forskellige handicapbåse, og dermed lægges der op til en endnu skarpere udskillelse af de handicapgrupper, der bliver tilbage, og hvoraf nogle har givet klart udtryk for ønsket om en decentralisering, en udskillelse til skade ikke mindst for de handicappede, der ikke klart falder ind under den ene bås fremfor den anden, og en udskillelse, som vil være til skade for en moderne, velplanlagt og velkoordineret handicappolitik.

Lad mig derefter vende mig til kritikken af selve udlægningens neutralitet over for det før udlægningen eksisterende serviceniveau. En række af de mindretalsforslag, der er stillet, har formentlig også til formål at forbedre serviceniveauet, selv om minimumsnormer, målsætningsparagraffer og andre programmerklæringer næppe i sig selv gør hverken fra eller til, når det drejer sig om serviceniveauet.

Når man kæder udlægning sammen med forbedringer i serviceniveauet, synes jeg man blander tingene sammen. Det er selvfølgelig altid interessant at diskutere serviceniveau, og vi har da også gentagne gange her i tinget diskuteret påståede nedskæringer i forhold til tidligere serviceniveau, ikke mindst inden for åndssvageforsorgen. Her må jeg måske lige indskyde den bemærkning, at vi ved vedtagelsen af de yderligere 30 mill. kr. på finansloven for indeværende finansår har gennemført forbedringer af serviceniveauet på området, som selvfølgelig også får konsekvenser for tiden efter udlægningen. Men det, som vi nu beskæftiger os med, er en administrativ reform, som skal give nogle bedre administrative og organisatoriske rammer for den udvikling inden for særforsorgen, der allerede længe har været i gang med hensyn til styrkelse af samspillet mellem de almene tilbud og særforsorgens specialtilbud, men der-

med selvfølgelig også grundlag for en bedre udnyttelse af ressourcerne i det hele taget.

Ændringsforslagene fra mindretallene på finansieringsområdet indeholder ikke nogen alternativ løsning, men lægger alene op til, at staten under den ene eller anden form økonomisk skal deltage i en fortsat udbygning og udvikling af forsorgen, hvad staten efter de forslag, der ligger på bordet, under alle omstændigheder vil gøre gennem de generelle tilskud.

Jeg skal dernæst knytte et par kommentarer til enkelte af de ændringsforslag, som af mindretallet er stillet til bistandsloven, idet jeg vedrørende ændringsforslagene til udlægningslovsforslaget, ud over hvad jeg allerede har sagt, skal indskrænke mig til at påpege, at der hermed stilles forslag om opretholdelse af en handicapbås, som hedder åndssvage, og om ekspropriation af de selvejende institutioner.

Om ændringsforslaget til bistandslovens § 1 nævnes i bemærkningerne, at udeladelse af en målsætningsparagraf er et kraftigt tilbageskridt, hvorfor man foreslår indsat en bestemmelse svarende til den gældende bestemmelse i bistandslovens § 117, der lige så lidt er en målsætningsparagraf som den, der nu foreslås.

Jeg ser med nogen forundring, at forslagsstillerne til ændringsforslag nr. 3 vil udvide området for de tvangsmæssige foranstaltninger.

Må jeg dernæst om ændringsforslaget vedrørende de særlige visitationsudvalg, bestående af folkevalgte, brugerorganisationer, sagskundskab, ekspertise og repræsentation fra enhederne, sige, at indførelsen af en sådan regel i bedste fald vil medføre en langsom og ansvarsforflygtigende beslutningsproces til skade for den enkelte klient. På tilsvarende måde forekommer mindretallets ændringsforslag om tilsynråd ved de enkelte institutionsenheder og lokale vejledende råd mig at være en direkte hindring for en bare nogenlunde hensigtsmæssig og smidig tilrettelæggelse af institutionsdriften, medens såvel brugerindflydelsen som medarbejderindflydelsen på fuldt betryggende vis er sikret i regeringsforslaget.

I det hele taget forekommer det mig karakteristisk for de af mindretallene stillede ændringsforslag, at det, der i realiteten ønskes, ikke er en egentlig udlægning, end ikke

[Socialministeren]

af åndssvageforsorgen, idet de folkevalgte organer i kommuner og amtskommuner med disse forslag rent faktisk fratages det meste af ansvaret også for åndssvageområdet, som således stadig væk vil få karakter af særfor-
sorg, men efter min opfattelse i negativ betydning.

Jeg vil godt lige indskyde et par bemærkninger om nogle af de ting, som fru Tove Jørgensen, DKP, har været inde på i betænkningen. Det drejer sig om den tidlige indsats over for også handicappede børn og om de påståede forringelser vedrørende tolkebistand til døve og svært tunghøre.

Når vi taler om tidlig indsats, så tror jeg, vi alle kan være enige om, at dette, som forudsætter en opsøgende virksomhed, er noget meget væsentligt, men jeg må gøre fru Tove Jørgensen opmærksom på, at børn jo heller ikke i dag fødes automatisk ind i særfor-
sorgen. Handicap skal konstateres af sundhedsplejersker, læger eller andre såvel nu som efter den 1. januar 1980. For så vidt angår handicappede børn vil jeg blot pege på, at kontakten til specialforanstaltningerne vil blive smidigere med udlægningen.

Om tolkebistanden kan jeg sige, at det er forkert at påstå, at den døves muligheder for at få tolkebistand forringes. Det er heller ikke rigtigt, at det er det sociale udvalg og ikke den pågældendes lyst og evner, der skal bestemme, hvorvidt det er hensigtsmæssigt at tage en bestemt uddannelse. Det afgørende hensyn er den pågældendes mulighed for at klare sig selv og sin eventuelle familie. Jeg vil derfor gerne, som jeg også har gjort det over for udvalget, understrege, at der i realiteten ikke skal betales for tolkebistand, medmindre hensynet til muligheden for at klare sig selv taler afgørende imod støtte til en sådan uddannelse.

Fru Tove Jørgensens bemærkninger om de 30 mill. kr. skal jeg undlade at kommentere. Fru Tove Jørgensen ved åbenbart ikke, hvad det er, hun er med til at vedtage her i tinget. Over for hr. Henrik Toft kan jeg bekræfte, at udlægningen ikke får andre direkte økonomiske konsekvenser end dem, man har i dag.

Til slut vil jeg gerne understrege, at jeg med fuld fortrøstning imødeser tiden efter den 1. januar 1980 såvel for åndssvageforsorgen som for den øvrige særfor-
sorgsklienter. Dette skyldes bl. a. den meget positive holdning, som fra modtagersiden – kommuner og

amtskommuner – er kommet til udtryk under hele det forberedelsesarbejde, der er og har været i gang i lang tid. Det skyldes også, at vi har skabt de rigtige forudsætninger for udlægningen, og det skyldes, at vi i hele det udbygningsplanssystem, som er etableret efter den sociale styrelseslov, kombineret med administrativt fastsatte retningslinjer, netop har det grundlag, der er nødvendigt for en fornuftig planlægning og udbygning både på kommunalt og på amtskommunalt plan og for den fornødne centrale styring og koordination.

Tyroll (VS):

Ved førstebehandlingen gav vi også fra VS udtryk for, at vi var meget betænkelige ved det forslag her, når vi så den formulering, der går ud på, at udlægningen af særfor-
sorgen skal forholde sig neutral til det nuværende serviceniveau. Vi nævnte en lang række punkter, hvor vi stillede os kritiske over for, hvorvidt det var muligt at foretage en sådan udlægning med de ressourcer, der var til stede i en lang række institutioner. Vi nævnte også de normale institutioner, bl. a. daginstitutionerne, og spurgte, om de er tilstrækkelig opnormeret til at kunne modtage disse nye klienter.

Det, der skulle behandles i socialudvalget inden andenbehandlingen i dag, var spørgsmålet om, hvorvidt man kunne opnå disse garantier for, at der ville blive tilstrækkelige ressourcer til rådighed. Der må jeg sige, at det faktisk ser ret magert ud med hensyn til resultaterne. Som andre har været inde på det, er der fra socialministeriet kommet et forholdsvis fyldigt notat, som er blevet sat ind i betænkningen, og som skulle sige noget om, hvad der egentlig ligger af intentioner fra socialministeriets side. Vi må sige, at disse intentioner faktisk er ret magre, når vi går teksten igennem. Der siges noget om, at der for de første 5 år vil blive udarbejdet nogle bindende udbygningsplaner fra socialministeriets side, og at amtskommunerne altså må fastholde disse, og at fravigelser begrundet i sparehensyn ikke vil blive accepteret.

Det lyder også meget godt for de første 5 år, hvis vi ellers var klar over, hvad indholdet ville blive af disse sociale udbygningsplaner. Vi har jo allerede bemærkningen om, at de skal forholde sig neutralt. Der ville det

[Tyroll]

faktisk have været rart, om vi i højere grad kunne have fået en kontant udlægning af, hvad det vil sige at forholde sig neutralt, altså i højere grad nogle præciseringer af, hvad vi kan forvente at disse udbygningsplaner kommer til at indeholde, nogle bud på det fra socialministeriets side. Men det er der altså ikke. Der er intet. Vi ved intet om, hvad der vil blive indeholdt i planerne for de første 5 år.

Dernæst må jeg sige, at det selvfølgelig er understreget, at man skal foretage nogle overvejelser om, hvorvidt de planlægningsregler, der gælder for de landsdækkende og landsdelsdækkende specialinstitutioner, er tilstrækkelige, når denne 5 års periode er gået. Men der er heller ikke nogen særlige anvisninger på, hvad det er for nogle problemer, der kunne gøre sig gældende her, så det er altså også noget med tro og håb, som det er sagt af andre ordførere, det baseres på her.

Så kunne man spørge, om der er udsigt til, at der egentlig kommer nogle særlige præciseringer vedrørende hele den opsøgende side af særforsorgen. Her siges der noget om, at man vil få nogle indberetningsregler vedrørende særforsorgsklientelet, der skal indarbejdes i en bekendtgørelse. Det havde også været rart at se disse anvisninger på forhånd.

Man siger noget om, at personer i offentlig tjeneste og hverv skal have en tilbagemeldingspligt, men hvordan kommer det egentlig til at gå i spænd med forvaltningen rundt omkring i kommuner og amtskommuner? Vi ser, hvordan man i nogle kommuner pålægger de ansatte en tavshedspligt med hensyn til de problemer, der måtte være inden for det sociale område i kommunen. Hvilke muligheder er der egentlig for at føre en kontrol med, hvordan tilstanden er, og hvordan man egentlig forvalter disse områder? Der er vi meget betænkelige og havde gerne set, at man havde foretaget nogle præciseringer af, at man fra ministeriets side ville sikre sig, at der blev lukket af for at gennemføre disse former for tavshedspligt osv., så at der i højere grad var mulighed for at følge med i, hvad det egentlig er, der sker på disse områder.

Vedrørende bistanden til den enkelte er det meningen, at der skal ske en form for rådgivning. Man siger, at der vil komme regler om f. eks. socialcenterets bistand. Også

dem ville det have været rart at se. Det samme gælder, når det drejer sig om konsulenterne arbejdsopgaver. Også dette skal der laves regler for, men vi har ikke set reglerne endnu.

Det går hele vejen igennem forslaget og notatet, at der ikke er nogen præciseringer. Derfor kunne jeg godt tænke mig at spørge socialministeren, om det er sådan, at når nu vi kan se, at der er et flertal for at vedtage denne udlægning, er man så fra ministeriets side indstillet på at drøfte disse regler, som nærmere skal fastlægges, med f. eks. socialudvalgene? Man bør sikre, at der kommer en bred debat om, hvad det er for nogle målsætninger, der egentlig vil blive lagt ind her, og at der også er mulighed for i højere grad at følge med i, hvad det er, der vil blive indholdet af udbygningsplanerne for de første 5 år, så socialudvalgene kan få lejlighed til, før der endeligt er fastlagt regler, at kommentere det og se, om ikke der skulle være vilje til en bedring i forhold til det, der bliver rammerne, altså en neutralitet over for det nuværende serviceniveau.

Det var selvfølgelig noget, som vi fra VS' side ville lægge megen vægt på, selv om vi altså må sige, at vi for nærværende ikke kan medvirke til denne udlægning med de ret så få garantier eller ingen garantier, vi har for, hvad det er for nogle tilstande, der vil blive resultatet på dette område.

Dernæst mærkede jeg mig, at hr. Taanquist sagde, at man heller ikke fra socialdemokratiets side kunne acceptere en integration i daginstitutionerne uden generelle opnormeringer. Sådan opfattede jeg den udtalelse, der kom, men der er jo ikke givet nogen anvisning på, hvad det er for nogle generelle opnormeringer, der vil blive tale om. Er der virkelig tale om, at man fra socialdemokratiets side og fra ministeriets side vil lægge op til, at der bliver en generel opnormering på de forskellige daginstitutioner? Eller bliver der generel opnormering på de institutioner, som måtte modtage et klientel fra særforsorgen ved udlægningen, eller hvordan har man tænkt sig det? Vi har rent faktisk ingen oplysninger om dette. Vi har altså hørt, at også socialdemokratiet har intentioner om at foretage en sådan opnormering, men hvornår kan vi forvente at få nogle konkrete oplysninger om, hvornår det vil ske, og i hvilken form?

[Tyroll]

Vi har ganske vist hørt noget om, at der skulle komme en pakkelse for daginstitutionsområdet, og vi har faktisk haft en fornemmelse af, at det skulle være sket i denne samling, inden der blev holdt sommerferie her i folketinget. Men vi har ikke rigtig set noget til den pakkelse, som ellers skulle indeholde nogle forbedringer og ændringer på daginstitutionsområdet. Det havde også været rart at få dem, før vi skulle tage endelig stilling til de lovforslag, der ligger her.

Alt i alt må vi altså sige, at der er en ret så kraftig grund, mener vi, til at være betænkelig over for at medvirke til en udlægning, og derfor vil vi ikke medvirke.

Der foreligger en hel del ændringsforslag til lovforslagene, og jeg skal ikke kommentere dem alle sammen i enkeltheder, men blot sige, at en konsekvens af vores betænkelighed bl. a. vil være, at vi vil støtte det ændringsforslag, der går ud på, at man venter med udlægningen af den lille særforborg, og at vi også vil støtte en lang række af de konkrete forslag til forbedringer af lovforslaget og præciseringer af, hvad det er for en service, der skal ydes, hvad der er lagt op til i en lang række ændringsforslag stillet af SF og kommunisterne. Også centrum-demokraterne er der nogle ændringsforslag fra, som vi i givet fald kan gå ind for.

Disse ændringsforslag går altså langt mere kontant ind i nogle anvisninger, og hvis nogle af disse forslag kunne være blevet vedtaget her i salen, så ville vi nok have stillet os noget anderledes til dette lovforslag. Vi går altså i princippet varmt ind for en integrering af særforborgen og mener også, at det skulle være muligt at fortsætte med en sådan integrering uafhængigt af, om man på indeværende tidspunkt fik foretaget en sådan administrativ udlægning, som der er tale om her. Sådan som det efter al sandsynlighed kommer til at se ud, kan vi ikke medvirke til gennemførelsen.

Formanden:

Ved en beklagelig fejltagelse viste jeg den røde lampe for fru Tove Jørgensen, selv om taletiden ikke var udløbet. Det beklager jeg og giver ordet til fru Tove Jørgensen.

Tove Jørgensen (DKP):

Mange tak. Jeg skal lige gøre nogle enkelte kommentarer til socialministerens bemærkninger.

Socialministeren nævnte, at der var grund til at bekymre sig om åndssvageforsorgen, og undrede sig over, at vi ikke havde bemærket det, når vi nu var så bekymrede for den øvrige særforborg.

Dertil skal jeg lige sige, at vi da er særdeles bekymrede også for åndssvageforsorgen, men der er et større befolkningsgrundlag, og derfor er der også en større chance for, at amterne vil kunne klare det. Med den udsultningspolitik, som staten har ført over for åndssvageforsorgen i de seneste år, er grund til at tro, at amterne i hvert fald kan gøre det bedre. Det er umuligt at gøre det ringere.

Så siger ministeren om den øvrige særforborg . . . .

Formanden:

Ja, meningen var jo egentlig at give adgang til at fuldføre talen i første omgang. Dette vedrører anden omgang, som følger senere.

Tove Jørgensen (DKP):

Det er jo noget vanskeligt, når man sådan bliver afbrudt midt i sin tale. Vil det sige, at jeg har en omgang også efter denne?

Formanden:

Ja!

Tove Jørgensen (DKP):

Ja men det takker jeg meget for. Så skal jeg vente med at kommentere ministerens indlæg til den tid, og så skal jeg nu koncentrere mig om det, jeg ville have sagt i mit første indlæg, hvis jeg havde fået min fulde taletid.

Det drejer sig specielt om brugerindflydelsen, for vi mener ikke, at brugerindflydelsen er tilstrækkelig garanteret i de lovforslag, der er lagt op, og heller ikke i de regler, som ministeren har stillet i udsigt. Det gælder brugerindflydelsen i alle led. F. eks. er i spørgsmålet om visitation hverken eksperter, personale eller brugere repræsenteret. Det er de sociale udvalg og amternes socialcentre, der skal stå for visitationen, og det finder vi ikke er tilstrækkeligt. Det må også være sådan, at bru-

[Tove Jørgensen]

gerne og det personale osv., der skal beskæftige sig med dem, der skal visiteres, får mulighed for at undersøge, hvilke tilbud de kan give den, der visiteres. Heller ikke i forbindelse med institutionerne, hverken på amts- eller landsbasis, er der den samme indflydelse som den, der i dag findes i de lokale og i de centrale vejledende råd eller i de forskellige handicapnævner.

Beklageligt er det, at hadet til personalet og den aktivitet, det har stået for omkring de handicappedes problemer, har ført til, at man helt vil adskille brugere og personale. Netop i de organer, hvor brugere og personale, ledelse og politikere har været samlet, har det jo vist sig at fungere godt, ja, måske for godt efter ministerens mening. Ministeren er jo ikke nogen ynder af for stor aktivitet, det er ikke noget, ministeren bifalder. Det fik vi alle i hvert fald indtryk af under høringen om de åndssvages forhold i Folketeatret i januar, hvor vi ikke så ret meget til ministeren.

Det vil sige, at brugerne ikke får indflydelse på det administrative apparat, og de får heller ikke det nære forhold til personale og administration, som burde være naturligt.

DKP må konkludere, at hvis ikke den lange række ændringsforslag, som vi har stillet, bliver taget til følge, mener vi, at der ikke er skabt det tilstrækkelige sikkerhedsnet under de handicappede, hverken med hensyn til behandling, undervisning, beskæftigelse eller økonomi, det vil sige med hensyn til de handicappedes levevilkår som helhed. Der vil ikke være tilstrækkelig sikkerhed for, at der er tale om normalisering og integration i forhold til den risiko, der ligger for yderligere isolation, for man skal jo ikke glemme, at lige meget hvor integreret man er, så kan man godt være særdeles isoleret. Der er heller ikke skabt sikkerhed for udbygningen, udviklingen og forskningen.

Vi kan derfor ikke medvirke til lovforslagets gennemførelse. Medmindre de ændringsforslag, vi har stillet, dels alene, dels sammen med SF og centrum-demokraterne, bliver vedtaget, mener vi ikke, at vi kan tage ansvaret for denne lov.

Formanden:

Vi går derefter over til anden omgang, og jeg beder alle ordførere, der ønsker at udtale

sig, om at melde sig af hensyn til indvarsling til afstemning.

Ebba Strange (SF):

Jeg skal ikke forlænge debatten ret meget, men bare kommentere en enkelt af de ting, ministeren nævnte i sin svarrunde.

Ministeren sagde, at vi, der havde kritiseret den økonomiske side af dette lovforslag, ikke havde fremlagt nogen alternative løsninger på finansieringsordningerne. Når vi ikke har det, så er det bl. a., fordi vi i de enkelte folketingsgrupper ikke råder over et administrativt apparat, der er i stand til at udregne finansieringsordninger så grundigt som i de ministerielle kontorer. Det er den ene grund.

Den anden grund er rigtignok også, at det eneste, vi har fået at vide hele tiden, er, at dette er neutralt. Vi har ikke fået noget at vide om, hvordan bloktilskuddene vil blive fordelt mellem de forskellige amter, fordi vi har fået at vide, at der sidder et udvalg i indenrigsministeriet og arbejder med disse problemer, og at det skal de nok finde ud af. Og det er jo lidt svært at fremlægge alternative finansieringsløsninger, når man ikke har den finansieringsplan foran sig, som man skulle lave alternativer til.

Jeg vil tro, at socialministeren husker, dengang vi begge i sin tid var almindelige medlemmer af folketingets socialudvalg, hvor vi diskuterede finansieringsreglerne i forbindelse med bistandsloven. Da var der enighed om, at hele det sociale område er et så fantastisk ømfindeligt område, og at der ikke i Danmark er fundet tilstrækkelig fintvejende vægte, der kan angive, efter hvilke retningslinjer bloktilskuddene skal uddeles, når det drejer sig om det sociale område. Derfor valgte man i forbindelse med bistandslovens gennemførelse at bevare en refusionsordning. Så kan man diskutere den, men det skal jeg nok lade være med, det har jeg gjort ved tidligere lejligheder. Men man valgte altså at bevare en refusionsordning.

De lovforslag, vi står med i dag, vil blive finansieret på den måde, at det, der hører direkte ind under bistandsloven, selvfølgelig vil få den samme refusionsordning, som bistandsloven generelt foreskriver. Derudover vil det komme til at hvile på bloktilskudsordninger, men vi ved ikke, efter hvilke kriterier, efter hvilke vægte pengene vil blive uddelt,

[Ebba Strange]

for det har vi ikke fået nogen oplysninger om. Derfor har vi kritiseret finansieringsreglerne.

Vi kunne da godt under en lang og omfattende debat – den ville jeg såmænd gerne deltage i – sige noget om, hvilke områder vi synes skulle have nogle særlig gunstige finansieringsregler, for socialministeren ved jo lige så godt som vi, at finansiering kan bruges som styringsinstrument. Og både socialministeren og jeg har sikkert – om vi så altid er enige, ved jeg ikke – nogle tanker om, hvilke af de forskellige servicetilbud der skal gives til denne gruppe mennesker, vi ønsker at lægge særlig vægt på. Ved at foretage en sådan vurdering kunne finansieringsinstrumentet bruges. Nu overlader vi det altså til amter og kommuner.

Jeg skal slutte med at sige, at jeg ikke har generel mistillid til amter og kommuner. Jeg ved, at nogle vil lave det bedre end i dag, men jeg er altså ikke sikker på, hvordan niveauet vil blive rundt omkring.

Tove Jørgensen (DKP):

Ministeren siger om vores forslag om at bevare den øvrige særforborg i statslig regie – jeg vil måske hellere sige under statslig beskyttelse – at de argumenter, vi har fremført, ikke har virket overbevisende, og at vi har fremført enkelte betænkeligheder fra handicaporganisationerne og taget dem til indtægt. Sådan forholder det sig ikke. Det forholder sig sådan, at en lang række handicaporganisationer har besøgt socialudvalget og har fremført deres argumenter. Det er deres argumenter, vi har ladet være vores i dette her, ikke for at tage dem til indtægt, men for at fremføre dem, fordi vi synes, at de er rimelige og relevante i denne sammenhæng. De har virket særdeles overbevisende på os, fordi organisationerne med rette udtrykker frygt for, hvilken situation specielt de små handicapgrupper vil komme ud for.

Det er da rigtigt, hvad ministeren siger, at samlet er den øvrige særforborg en tredjedel af det, der udlægges. Men det er jo stillet op i mange forskellige kategorier af handicap, som absolut ikke skal have en ensartet behandling, og det er det, der gør problemerne så store. Derfor er den situation, de står i nu, meget risikabel.

Så trøster ministeren sig ligesom med, at udbygningsplanssystemet kan redde dem, fordi det jo skal godkendes af socialstyrelsen. Så må jeg til gengæld sige, at det ikke er et argument, der virker voldsomt overbevisende på mig i hvert fald. Vi har i øjeblikket noget i bistandsloven, der hedder det nødvendige antal daginstitutioner, som skulle være en sikkerhed for – ifølge den tidligere socialminister i hvert fald – at det faktiske og pædagogiske behov var dækket i de enkelte kommuner. Ikke desto mindre har vi 30.000 akutte på venteliste og 72.000, der venter på at få en plads i løbet af et stykke tid. Det er altså ikke lykkedes gennem udbygningsplanssystemerne og godkendelserne at sikre, at disse behov blev dækket. Derfor er der heller ingen grund til at nære den alt for store optimisme med hensyn til, hvad udbygningsplanssystemet vil kunne opnå.

Ministeren nævner, at handicapbåse er af det onde. Dertil vil jeg sige, at det er lige så problematisk med amtslige båse. Det kan meget nemt blive resultatet, at det er amterne, der vil sætte folk fast og ikke vil betale, hvis folk skal uden for amtet og behandles.

Så vil jeg også gerne gøre opmærksom på, at der er forskel på administrativ decentralisering og fysisk decentralisering. Man kan udmærket have folk boende rundt om i amterne og stadig væk have nogle tilbud til dem, som de kan udnytte, men som foregår i statslig regie.

Så er spørgsmålet om neutralitet og serviceniveau blevet nævnt, og det er blevet sagt fra ministerens side, at vi gør os skyldig i en sammenblanding af tingene. Så må jeg sige, at det er åbenbart den sammenblanding, ministeren gjorde sig skyldig i i februar måned, da vi rejste vores forespørgselsdebat om standardniveauet. Der fik vi nemlig at vide, at der ikke var grund til at diskutere det, for nu skulle man jo snart til at diskutere udlægning. Nu sidder vi altså og diskuterer udlægning, og nu skal man altså ikke diskutere standardniveau.

Med hensyn til målsætningsparagraffen er det nødvendigt at have den, selv om den selvfølgelig skal fyldes ud, men det er meget risikabelt, hvis man har et skønsprincip og ikke nogen målsætningsparagraf, og det er det, der er tilfældet. Det retsprincip, der hidtil har været gældende for særforborgen, bliver nu gjort til et skønsprincip, hvor det er

[Tove Jørgensen]

de enkelte kommunalbestyrelser og deres holdning, der kommer til at bestemme, hvad man vil godkende. Der synes jeg nok at det kan være rimeligt at drage frem, at der ikke bliver tale om frit valg f. eks. med hensyn til uddannelse, fordi vi i et svar til socialudvalget får at vide, at det skal være noget, som det sociale udvalg kan godkende. Så er der ikke tale om frit valg, så er der tale om, at kun hvis den holdning i de enkelte sociale udvalg er til stede, så kan man få den uddannelse, og er den det ikke, så kan man godt sige farvel, for så er der ikke nogen muligheder.

Der er også hele spørgsmålet om tidlig indsats, og dér siger ministeren, at det er der heller ikke nu. Nej, men nu lægger vi jo forsorgen ud, og så er der en risiko for, at det hele forsvinder i kviksandet, og at problemerne bliver væk, og at vi ikke længere kan tage dem op, inden vi har bygget det sikkerhedsnet op, der skulle være omkring sundhedsplejerskerne osv.

Derfor er der grund til at være nervøs for, hvad der kan ske, hvis særforsorgen udlægges, og derfor må vi advare – hvis de ændringsforslag, vi her har stillet, ikke bliver vedtaget – mod, at vi foretager den udlægning.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Der foretoges først afstemning vedrørende forslag til lov om udlægning af åndssvageforsorgen og den øvrige særforsorg m. v.

Ændringsforslag nr. 1 om en ny affattelse af § 1
forkastedes, idet 41 stemte for, 102 imod.

Ændringsforslag nr. 2
forkastedes, idet 49 stemte for, 96 imod.

§ 1
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 3
forkastedes, idet 49 stemte for, 96 imod.

§ 2
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 4
forkastedes, idet 11 stemte for, 134 imod.

§§ 3 og 4
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 5
forkastedes, idet 29 stemte for, 116 imod.

§ 5
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 6
forkastedes, idet 33 stemte for, 112 imod.

§§ 6 og 7
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 7 om indsættelse af en ny paragraf
forkastedes, idet 22 stemte for, 123 imod.

§§ 8–16
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om ændring af lov om social bistand med flere love. (Særforsorgens udlægning m. v.).

Ændringsforslag nr. 1
forkastedes, idet 21 stemte for, 123 imod.

Underændringsforslag nr. 3
forkastedes, idet 18 stemte for, 119 imod; 4 stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 2
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 4
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 5
forkastedes, idet 29 stemte for, 116 imod.

Ændringsforslag nr. 6
forkastedes, idet 11 stemte for, 134 imod.

Ændringsforslag nr. 7 og 8 betragtedes som
forkastet med samme stemmetal som ændringsforslag nr. 6.

Ændringsforslag nr. 9 betragtedes som
forkastet med samme stemmetal som ændringsforslag nr. 1.

Ændringsforslag nr. 10
forkastedes, idet 29 stemte for, 116 imod.

Ændringsforslag nr. 11
forkastedes, idet 29 stemte for, 116 imod.

Ændringsforslag nr. 12
forkastedes, idet 29 stemte for, 116 imod.

Ændringsforslag nr. 13
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 14 betragtedes som
forkastet med samme stemmetal som ændringsforslag nr. 11.

Ændringsforslag nr. 15
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 16 betragtedes som
forkastet med samme stemmetal som ændringsforslag nr. 12.

Ændringsforslag nr. 17 og 18
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 19
forkastedes, idet 11 stemte for, 134 imod.

Ændringsforslag nr. 20 betragtedes som
forkastet med samme stemmetal som ændringsforslag nr. 19.

Ændringsforslag nr. 21
forkastedes, idet 22 stemte for, 123 imod.

§ 1 med den foretagne ændring
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 22
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 23 og 24, § 2, således
ændret, og §§ 3-5
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 25 betragtedes som
bortfaldet efter forkastelsen af ændringsforslag nr. 15.

§ 6
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

10) Anden behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen. (Overtagelse af særforbudsundervisningen).

(Lovforslag nr. L 186. Fremsat 31/1 78. Første behandling 16/2 78. Betænkning 18/5 78).

Der var stillet 3 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Sammen med denne sag foretoges de under punkterne 11 og 12 på dagsordenen opført sager, nemlig:

11) Anden behandling af: